

63. ГОДИШЊА ВОЈНОИСТОРИЈСКА КОНФЕРЕНЦИЈА „ARMED FORCES BETWEEN THE WORLD WARS – EXPERIENCE AND EXPECT- TATIONS IN NATIONAL AND TRANSNATIONAL DISCOURSES”, ПОТСДАМ (СР НЕМАЧКА), 11–13. СЕПТЕМБАР 2024.

УПотсдаму (СР Немачка), од 11. до 13. септембра 2024. године, одржна је 63. годишња међународна војноисторијска конференција у организацији Центра за војну историју и друштвене науке Бундесвера, под називом „Оружане снаге између два светска рата – искуства и очекивања у националном и међународном дискурсу” („Armed forces between the world wars – Experience and expectations in national and transnational discourses”). На скупу одржаном у просторијама хотела *Kongresshotel* у Потсдаму презентовано је 20 саопштења у шест панела и три радна дана. Учествовали су научни радници из СР Немачке, САД, Индије, Аустрије, Швајцарске, Француске, Финске, Холандије, Белгије, Естоније, Румуније, Бугарске, Израела и Србије. Радови су излагани на немачком и енглеском језику. Као представници Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије, на конференцији су учествовали пуковник ванр. проф. др Далибор Денда, виши научни сарадник, и потпоручник Стефан Шипка, истраживач у Одељењу за војну историју.

Скуп је отворио поздравним говором др Аларик Сирле, научни директор Центра за војну историју и друштвене науке Бундесвера. Првог дана одржана су два панела. Првим панелом под насловом „Транснационалне перспективе у изградњи оружаних снага” председавао је Агилоф Кесерлинг из Финске, а своја саопштења представили су: Мико Карјалаинен из Хелсинкија (*Страни утицаји и еволуција финског система одбране 1920-их и 1930-их*), Игор Копотин из Тартуа (*Немачки утицај на естонски систем војног школства и обуке пре Другог светског рата*) и Александер Рајнеке из Бохума (*Америчка армија између стагнирања и напретка у међуратном периоду*). Другим панелом под насловом „Официри од раније – захтеви и обука” председавао је Торстен Лох из Потсдама, а реферате су поднели Питер Мичел са Вест Поинта (*Вест Поинт и Ратне школе: реформа на-*

ставног плана и програма у међуратном периоду), Андреас Штајгер из Винер Нојштата (*Школовање и обука аустријских активних официра на Терезијанској војној академији 1936/37. године*), Гундула Гален из Берлина (*Јачина нерава као критеријум за „официрске способности“ у Рајхсверу и Вермахту 1919–1939. године*) и Џон Цимераман из Потсдама (*Генерал Бонске Републике и регрут Рајхсвера – пример Урлиха де Мезијера*).

Други радни дан конференције отпочео је трећим панелом под називом „Политика, техника и претходни рат“ којим је председавала Кристина Брађа из Букурешта, а своје радове представили су: Луц Будрас из Бохума (*Неуспех Женевске конференције о разоружању, наоружавање Луфтвафеа и крај Вајмарске Републике 1932/1933*), Дамиен Акулон из Орлеана (*Нове перспективе изградње међународних ваздухопловних снага у међуратном периоду*), Далибор Денда из Београда (*Моторизација и механизација у војсци Краљевине СХС/Југославије између светских ратова*) и Матијас Андре из Намира (*Белгијска војска и развој оклопног ратовања*). Четврти панел био је посвећен односима државе и нерегуларних војних формација. Њиме је председавао Кристијан Пшикхолц из Потсдама, а саопштења су поднели Франциска Ана Цауг из Берна (*Локални, међуетнички и међународни актери насиља у „Новој Србији“ 1919–1941. године*), Јаков Фалков из Тел Авива (*Регуларни ирегуларци: развој партизанског ратовања у СССР-у као производ теорије и доктрине Дубоке операције, 1925–1941*) и Маркус Виен из Софије (*ВМРО – део „дубоке државе“ у Бугарској?*). Пети панел другог радног дана одржан је под насловом „Организовано осматрање“. Панел је водио Кристијан Јанеке из Потсдама. Саопштења су представили: Марија Тимофејева из Бона (*Немачки и совјетски војни аташеи 1933–1941: упоредни поглед*), Такума Мелбер из Хајделберга (*Јапанске оружане снаге у светлу немачких војних обавештајних извештаја*) и Михаел Олсански из Цириха (*Утицаји и ограничења међународних војних контаката на аустријску и швајцарску армију у међуратном периоду*).

Конференција је завршена трећег радног дана, 13. септембра, у преподневним часовима, након одржавања панела под називом „Војно-политичке позиције“, којим је председавао Петер Либ из Берлина. У оквиру овог панела реферате су поднели; Вим Клинкерт из Бреде (*Neutralité à outrance: Холандска потрага за безбедношћу у застрашујућем свету, 1935/1936. године*), Мануел Станеску из Буку-

решта (*Геостратешки изазови румунског генералштаба 1923–1941*) и Раџендра Синг Такур из Њу Делхија (*Изазови са којима се суочила Британска индијска армија између Првог и Другог светског рата*). Након сваког панела следила је дискусија, док је закључке са конференције на затварању изнео научни директор Центра за војну историју и друштвене науке из Потсдама, Аларик Сирле.

Учешћем на 63. годишњој међународној војноисторијској конференцији војни историчари из Института за стратегијска истраживања имали су прилику да презентују резултате сопствених научних истраживања пред широким аудиторијумом војних историчара из 14 земаља Европе, Азије и Америке.

пуковник др Далибор Денда